

**OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
Etapa județeană, 6 decembrie 2014
Nivelul 4 – clasele a XI-a și a XII-a**

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

SUVENIRUL

de Kurt Vonnegut

Joe Bane era cămătar: un tip gras și leneș, cu chelie, ale cărui trăsături păreau că alunecă spre stânga, după o viață de privit lumea prin lupa de bijutier. Era un individ singuratic, lipsit de orice talent, care n-ar fi avut pentru ce să mai trăiască, dacă ar fi fost împiedicat să joace, în fiecare zi în afară de duminică, singurul joc pe care îl stăpânea cu măiestrie – achiziționarea de obiecte cu foarte puțini bani și vinderea lor pe mult mai mulți.

[...] Înăuntru a pășit un tânăr subțire, îmbrăcat în salopetă, timid și brunet ca un indian, vizibil sărac și copleșit de oraș, care i-a oferit un ceas de buzunar nemaipomenit, pentru cinci sute de dolari. [...]

Când să i-l dea lui Bane, a părut că ezită, și l-a cuprins gingaș în palmele aspre înainte de a-l pune pe un pătrat de catifea neagră.

— Sperasem să-l pot păstra cumva, ca să-l dau mai departe fiului meu cel mare, dar acum avem mult mai mult nevoie de bani.

— Cinci sute de dolari sunt o căruță de bani, a spus Bane, cu aerul unui om care trăsesse nenumărate ponoase de pe urma propriei mărinimii.

A examinat pietrele prețioase care împodobeau ceasul fără a-și trăda în niciun fel încântarea. A întors ceasul pe toate părțile, prinzând strălucirea lămpii de pe tavan în cele patru diamante care marcau orele trei, șase, nouă și douăsprezece și în rubinul care încununa cheia. Numai pietrele, și-a spus Bane, făceau cel puțin de patru ori mai mult decât cerea țăranul.

— Nu e prea mare cererea pentru asemenea ceasuri, a spus Bane. Dacă bag cinci sute de dolari în el, s-ar putea să rămân cu el ani de zile, până apare omul potrivit. [...]

I-a scos capacul și a găsit înăuntru o inscripție gravată, într-o limbă necunoscută. [...]

Bane a pus o foaie de calc peste inscripție și a hașurat deasupra cu un creion, până a reușit să facă o copie lizibilă. Apoi a dat foița și o monedă de zece cenți unui lustragiu care tândălea pe lângă ușă, și l-a trimis în josul străzii, la un neamț care avea un restaurant, ca să-i traducă textul. [...]

— Ceasul e al meu, să știți. Îl am din război, a spus el.

— Aha. Și ai plătit taxele pe el?

— Taxele?

— Normal. Dacă aduci bijuterii în țara asta, trebuie să plătești taxele pe ele. Altfel e contrabandă.

— Eu doar l-am băgat în raniță și l-am adus acasă, cum făcea toată lumea, a spus țăranul.

Era îngrijorat, exact cum spera Bane că va fi. [...]

— O sută de dolari? Doar atât.

— Doar atâta face și, oricum, probabil că sunt fraier că-ți ofer și atât, a spus Bane. Ce naiba? Pentru tine o să fie o sută de dolari câștigată foarte ușor, nu? Ce-ai făcut? L-ai confiscat de la vreun prizonier german sau l-ai găsit pe-acolo, printre ruine?

— Nu, domnule, i-a răspuns țăranul. A fost ceva mai complicat. [...]

— Buzzer, cel mai bun prieten al meu, și cu mine, a început țăranul, eram amândoi prizonieri de război, undeva între niște dealuri din Germania. Sudetenland, așa spusese cineva că se numește zona. Într-o dimineață, Buzzer m-a trezit și mi-a spus că se terminase războiul, că gardienii plecaseră și că porțile erau deschise. [...]

Ajunseră lângă un automobil sport negru, cu două locuri, oprit pe marginea drumului, cu pană de motor. Un tânăr cu chip colțuros, plin de mușchi, se chinuia să repună în funcțiune motorul. Pe scaunul din față, tapițat cu piele, stătea un bărbat mai în vârstă al cărui chip plin de praf, cu o barbă nerasă de câteva zile, era umbrit de o pălărie cu borurile trase în jos.

Eddie și Buzzer s-au oprit.

— Bun, a spus Eddie. Ascultă aici: *Wie geht's?* I-a întrebat el pe bărbatul cel blond, folosind singura replică pe care o știa în germană.

— *Gut, gut*, a mormăit tânărul neamț.

Apoi, dându-și seama de absurditatea acestui răspuns automat la salut, a spus cu mare amărăciune:

— *Ja! Geht's gut!*

— Zice că-i totul în regulă, a spus Eddie.

— Mamă, da' te pricepi, nene, te pricepi, a spus Buzzer.

— Deh, păi la cât am călătorit, ce te miri? A spus Eddie.

Bărbatul mai în vârstă s-a trezit la viață și a strigat la tânărul care lucra la motor. A țipat tare și amenințător.

Blondul părea speriat. A continuat să lucreze la motor, cu și mai mare înfrigurare. [...]

— Ce-a zis? a întrebat Buzzer.

— Nu vorbim chiar același dialect, i-a răspuns Eddie.

— Vorbește germana claselor de jos, ai? a spus Buzzer. Ei, află că eu nu mai fac un pas până nu dăm de cineva care să ne spună ce se petrece aici. Suntem americani, frate. Ai noștri au câștigat, nu? Ce facem noi printre toți nemțalăii ăștia?

— Voi – voi, americanilor, a spus blondul, în engleză, spre surprinderea lor. Acum o să trebuiască să vă luptați cu ei.

— Uite unul care vorbește engleza, a spus Buzzer.

— Și încă destul de bine, a remarcat Eddie.

— Nu-i rău, nu-i rău deloc, a continuat Buzzer. Cu cine zici că trebuie să luptăm?

— Cu rușii, i-a răspuns tânărul neamț, părând a se delecta cu gândul ăsta. O să vă omoare și pe voi, dacă vă prind. Omoară pe oricine le iese în cale.

— Cum naiba? a spus Buzzer. Da' noi suntem de partea lor.

— Până când? Fugiți, băieți, fugiți!

Blondul a scos o înjurătură și apoi a smucit de maneta motorului. S-a întors spre cel mai în vârstă și i-a spus ceva, speriat de moarte de acesta. [...]

Neamțul cel tânăr a deschis poarta fermei.

— Veniți puțin aici, vă rog. Se poate? i-a spus el lui Eddie. Avem ceva important să vă spunem.

— Spune aici, i-a răspuns Eddie.

Blondul s-a aplecat spre el.

— Am venit să ne predăm.

— Ați venit să ce?

— Ne predăm, a spus blondul. Suntem prizonierii voștri – prizonieri ai Armatei Statelor Unite.

Pe Eddie l-a pufnit râsul.

— Pe bune!

— Buzzer! a zis Eddie, împungându-l pe prietenul său cu vârful bocancului. Băi, Buzzer, trebuie să auzi asta!

— Îm?

— Tocmai am capturat pe cineva.

Buzzer a deschis ochii și s-a uitat pieziș la cei doi nemți.

— Cred că ești mai beat decât mine, Eddie, să fiu al naibii! Auzi, te-a apucat acum capturarea, a spus el în cele din urmă. Măi, tăntălăule, s-a terminat războiu'!

Și a fluturat generos din mână:

— Eliberează-i!

— Dacă ne treceți prin frontul rusesc și ne duceți la Praga ca prizonieri ai americanilor, o să deveniți eroi, a spus blondul. Apoi a coborât vocea: Acesta este un celebru general german. Gândiți-vă – îl puteți aduce ca prizonier al vostru.

— Chiar e general? s-a mirat Buzzer? Heil Hitler, tataie!

Bătrânul a ridicat brațul într-o formă simplificată de salut.

— Uite că mai are ceva vână-n el, când vine vorba de asta, a spus Buzzer.

— Din câte-am înțeles, a spus Eddie, eu și Buzzer o să fim eroi numa' dacă reușim să trecem întregi prin frontul rusesc, chiar și fără un general german.

Huruitul coloanei de tancuri ale Armatei Roșii se auzea din ce în ce mai tare.

— Bine, bine, a zis blondul, atunci vindeți-ne uniforme de voastre. O să vă rămână plăcuțele de identificare, și puteți să luați hainele noastre.

— Mai bine sărac decât mort, i-a răspuns Eddie. Nu-i așa, Buzzer?

— Stai așa, Eddie, a spus Buzzer. Stai oleacă. Ce ne dați?

— Veniți în curtea fermei. Nu vă putem arăta aici, a spus blondul. [...]

Atunci le-a arătat bătrânul ceasul din aur, cu patru diamante și un rubin. Și acolo, în mijlocul mulțimii aceleia de refugiați de toate soiurile posibile, blondul le-a spus lui Buzzer și lui Eddie că acel ceas ar putea fi al lor dacă veneau în spatele zidului și schimbau uniforme americane jerpelute cu hainele civile nemțești. Își închipuiau că americanii sunt în halul ăsta de proști!

Ce nebunie, ce poveste amuzantă! Eddie și Buzzer erau atât de chercheliți! Ce poveste aveau să spună odată ajunși acasă! Dar ei nu voiau ceasul. Voiau să ajungă acasă întregi. Și acolo, în mijlocul mulțimii aceleia de refugiați de toate soiurile posibile, blondul le-a arătat un pistol mic, de parcă le-ar fi spus că și acela putea fi al lor, împreună cu ceasul. [...]

În tumultul acela, când oricine putea face orice, și nimănui nu-i păsa ce făceau ceilalți, blondul l-a împușcat pe Buzzer în cap. Apoi a îndreptat pistolul spre Eddie. A apăsă pe trăgaci, dar nu l-a nimerit.

Era limpede că acela fusese planul, din capul locului, să-i omoare pe Eddie și pe Buzzer. Dar ce șanse avea bătrânul, care nu vorbea o boabă de engleză, să treacă drept american în fața celor pe mâinile cărora urma să ajungă? Nici una. Doar blondul avea să facă asta. Și amândoi erau pe cale să fie capturați. Bătrânul nu avea altă variantă decât să se sinucidă.

Eddie a sărit peste gard, care acum îl despărțea de blond. Dar blondului nu-i mai păsa ce se întâmplă cu Eddie. Găsea toate lucrurile de care avea nevoie pe trupul lui Buzzer. Când Eddie s-a uitat peste gard ca să vadă dacă Buzzer mai era în viață, blondul tocmai îi dezbrăca cadavrul. Pistolul era acum la bătrân. Și-a băgat țeava pe gură și și-a zburat creierii.

Blondul a dispărut cu hainele și plăcuțele de identificare ale lui Buzzer. El stătea acum în izmenele de soldat, fără nici o identitate. Pe pământ, între bătrân și Buzzer, Eddie a găsit ceasul. Încă mai mergea. Arăta ora exactă. L-a ridicat și l-a băgat în buzunar.

În afara magazinului de amanet al lui Joe Bane, furtuna se opri.

— Când am ajuns acasă, a spus Eddie, le-am scris părinților lui Buzzer. Le-am spus să fusese ucis în lupta cu un neamț, deși războiul se sfârșise. Și celor din armată le-am spus același lucru. [...]

Eddie a înșfăcat ceasul de sub nasul cămătarului.

— Vă mulțumesc că m-ați ajutat să aflu cât valorează, a spus el. Cred că mai bine îl păstrez ca amintire.

— Cinci sute, a spus Bane, dar Eddie se îndreptă deja spre ușă.

Zece minute mai târziu, lustragiul s-a întors cu traducerea inscripției din interiorul ceasului.

Traducere de Alexandra Coliban

A. (4 puncte: 1 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Bane îl întreabă dacă a plătit taxele:

- a. pentru a afla dacă e ceasul lui;
- b. pentru a se convinge că nu e un ceas falsificat;
- c. pentru a-l speria și a-l convinge să vândă ieftin ceasul;
- d. pentru a se distra de naivitatea lui.

2. Eddie pretinde că neamțul cel tânăr vorbește alt dialect, deoarece:

- a. cunoștea doar noțiuni generale de limbă germană;
- b. învățase doar noțiuni de limbă germană literară;
- c. nu înțelegea și nu vorbea deloc limba germană;
- d. înțelegea și vorbea limba germană la nivel de începător.

3. Cei doi nemți plănuiesc:

- a. să se predea celor doi americani și să devină prizonieri de război;
- b. să îi ucidă pe cei doi americani și să le preia identitățile;
- c. să cumpere, cu ajutorul ceasului, identitățile americanilor;
- d. să se împrietenească cu americanii și să fie duși de aceștia la Praga.

4. Bătrânul neamț se sinucide:

- a. de teamă să nu cadă prizonier;
- b. de rușine pentru că au pierdut războiul;
- c. din onoare, pentru a-și păstra demnitatea;
- d. de durerea izvorâtă din remușcări.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

- 1. Blondul fuge cu hainele lui Buzzer.
- 2. Lustragiul aduce traducerea inscripției.
- 3. Neamțul le arată americanilor ceasul oferit la schimb.
- 4. Eddie salută în limba germană doi nemți.
- 5. Bane îl întreabă pe Eddie dacă a plătit taxele pe ceas.
- 6. Cei doi nemți vor să se predea celor doi americani.
- 7. Buzzer este împușcat de neamțul cel blond.
- 8. Neamțul se sinucide.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

- 1. Precizează ce spera Eddie să facă cu ceasul.
- 2. Din text reiese că cei doi nemți doresc să devină prizonierii celor doi americani. Precizează cauza și scopul acestei dorințe.
- 3. Explică, în cel mult 6 rânduri, motivul pentru care cei doi americani refuză târgul pe care îl propun cei doi nemți.
- 4. În text există următoarea replică:
„ — Când am ajuns acasă, a spus Eddie, le-am scris părinților lui Buzzer. Le-am spus să fusese ucis în lupta cu un neamț, deși războiul se sfârșise. Și celor din armată le-am spus același lucru.”
Explică, în cel mult 6 rânduri, de ce crezi că Eddie procedează în acest fel, raportându-te la restul fragmentului citat.

D. (10 puncte)

Un coleg de-al tău care a citit povestirea *Suvenirul* de Kurt Vonnegut deschide un dialog cu tine:

— Mă întreb de ce o fi renunțat Eddie să vândă ceasul?

Redactează un schimb de 10 replici care să reprezinte continuarea dialogului dintre tine și colegul tău, pe tema propusă de acesta.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

SUPERHERO Á LA MODE D'ALAIN

de Răzvan Firescu

Introducere

Supereroul este în principiu un nene cu superputeri care umblă în izmene și pocnește oameni care-și văd de treaba lor. Norocul face ca acea treabă să fie, de obicei, destul de infamă. Zic în principiu pentru că nu asta vreau să tratez. Subiectul intrării de față este protagonistul benzii cu supereroi, care este un gen distinct al benzii desenate, iar respectivul personaj nu trebuie obligatoriu să umble în izmene și să pocnească oameni care își cam văd de treaba lor. La fel cum sunt chiar destule benzi cu personaje care umblă învăluite în uniforma mulată dând dovadă de puteri supraomenești, dar care se sustrag multor dintre preceptele benzii cu supereroi. Câteva exemple din fiecare categorie pentru a încheia introducerea:

- Death Ray a lui Daniel Clowes **nu** este o bandă cu supereroi.
- Câteva episoade din Sin City al lui Frank Miller se apropie puternic de a fi benzi cu supereroi, în timp ce Dark Knight Strikes Again al aceluiași Miller **nu** se alătură mult prea des enunțatului gen.
- Conan așa cum a fost publicat în primii ani de către Marvel este o bandă cu supereroi. După aceea a devenit o bandă de aventuri.
- Watchmen **nu** este o bandă cu supereroi.
- Prima serie de povești cu Grendel și colecția God and the Devil sunt benzi cu supereroi.

Personaje

Înainte de a începe listarea unor trăsături generice, trebuie să avem o discuție despre ce e acela un personaj. Anume, o componentă a textului. Ba mai mult, personajul este rezultatul textului, izvorând din narațiunea oferită, în trăsăturile și acțiunile sale reflectându-se temele pe care naratorul le valorifică, iar percepția asupra sa este strâns legată de stilul în care sunt prezentate întâmplările la care ia parte. El nu este decât o construcție perisabilă și personală, afectată de cursul narațiunii, dar care plutește deasupra lui. [...]

Iar ce rămâne în urmă după eliminarea cerințelor contextuale, după ignorarea manierismelor proprii autorilor variabili, nu este decât un prototip sau un arhetip. Un set de informații, de caracteristici pe care cultura populară contemporană operei să le interpreteze spre a crea un personaj nou. Ce e și mai interesant e că aceste arhetipuri nu sunt foarte multe, iar deseori se confundă. Astfel putând fi create numeroase personaje, la diferite companii, pe același tipar, dar cu mici variații. Astfel, Static Shock este Spider-Man doar că fără tragedie și african-american sau Jamie Reyes este Spider-Man doar că fără tragedie și latino, Jack-in-the-Box e Spider-Man dar adult și african-american [...] sau Supreme e Superman dar...nu, e doar Superman.

(fragment preluat de pe www.razvanvanfirescu.wordpress.com)

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:

1. Precizează două tipuri de benzi desenate amintite în fragmentul de text citat.
2. Transcrie, din fragmentul citat, o definiție a personajului, de maximum 12 cuvinte.
3. Indică o caracteristică necesară, dar nu suficientă, a supereroului din benzile desenate.
4. Prezintă, în cel mult 6 rânduri, raportul dintre *personaj* și *text* pe care o face Răzvan Firescu.
5. Explică, în cel mult 6 rânduri, dimensiunea arhetipală a personajelor din benzile desenate.

B. (10 puncte)

Imaginează-ți următoarea situație: ești posesorul/posesoarea unui blog popular printre elevii din școala ta, pe care scrii despre diverse teme, pornind de la lecturile tale. Textul lui Răzvan Firescu te-a inspirat să scrii despre eroismul unui personaj din lecturile tale, pe care să îl compari cu trăsăturile supereroilor din benzile desenate.

Redactează textul, având în vedere că trebuie să te încadrezi în 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea**10 puncte**

Privește afișul de mai jos și print-screenul de pe o pagină personală facebook.

1. Precizează scopul pentru care a fost elaborat afișul din stânga.
2. Explică semnificația replicii din a doua imagine: „Domnica Drumea va ridica Vocea”.
3. Menționează trei ipostaze diferite ale celor care vor fi prezenți în data de 3 decembrie în *Insomnia*.
4. Prezintă, în cel mult 10 de rânduri, relația care se stabilește la nivelul mesajului celor două imagini.